

Секція – юридичні науки
Підсекція – кримінальне право та криминологія;
кримінально-виконавче право

Нестерова Ірина Анатоліївна,
старший викладач кафедри кримінально-правових дисциплін
та міжнародного кримінального права
факультету європейського права та правознавства
Ужгородського національного університету

Щодо способів прояву злочинності у сфері туристичного бізнесу

Дослідження української правозастосовної практики свідчить про те, що можна виділити такі злочинні прояви як по відношенню до туристів, так і в сфері надання туристичних послуг: шахрайство (в тому числі й шахрайство в сфері страхового туристичного ринку); прийняття пропозиції, обіцянки або одержання незаконної винагороди; насильницькі дії (вбивство, умисне заподіяння шкоди здоров'ю різного ступеня тяжкості, побої, катування, погроза вбивством або заподіянням тяжкої шкоди здоров'ю), зараження ВІЛ-інфекціями, торгівля людьми (особливо жінками та дітьми) за допомогою туристичних агентств, крадіжки, грабежі, розбої, вимагання, заподіяння шкоди здоров'ю туристів, у тому числі з використанням наркотичних і психотропних засобів, вчинення розпусних дій і насильницьких дій сексуального характеру, применшення (приниження) честі, гідності та доброго імені туристів, незаконне розповсюдження персональних даних туристів, порушення недоторканності приватного життя туриста та ін. Чисельні дослідження доводять, що злочини по відношенню до туристів найчастіше відбуваються в місцях, де одночасно наявні потенційні жертви, потенційні злочинці і сприятлива для злочину обстановка ,наприклад, місця, де панує атмосфера пригод і заборонених задоволь (нічні клуби , окремі об'єкти розваг), знижений рівень контролю з боку правоохоронних органів, де туристи швидше можуть опинитися на самоті і в абсолютно незнайомій обстановці [1;27].

Найбільшого поширення у сфері надання туристичних послуг набуло шахрайство (деякі дослідники називають такі дії туристичними аферами) [2].

Існують різноманітні способи шахрайства в сфері туристичної діяльності. В арсеналі туристичних компаній є чимало способів залучення потенційних покупців, на жаль, не завжди чесних по відношенню до самого туриста. В сфері туристичного бізнесу працює багато шахраїв, які наживаються на недосвідчених громадянах. Існує декілька схем, за якими частіше всього працюють аферисти (звісно, ми не говоримо про достойні та порядні туристичні компанії). Більш всього це стосуються відносин між туроператором і турагенством та туроператором і споживачем. Як правило, більшість «киджів» в туризмі відбувається напередодні літнього сезону, коли навіть у середнього туроператора накопичуються великі суми грошей, отриманих від туристів, але ще не перерахованих закордонним партнерам, готелям й авіакомпаніям [3;27].

Ще один спосіб злочинного прояву – це так назване «працевлаштування» через туристичні агентства. Цей грошовитий бізнес базується на звичайному шахрайстві. Використовуючи складну економічну ситуацію, безробіття та недосконалість правового захисту громадян, нечисті на руку підприємці починають організовувати злочинний бізнес - вони пропонують роботу за кордоном, де громадяни зазнають жорстокої експлуатації, заробляють мізерні гроші для себе, але приносять величезний прибуток організаторам цього «бізнесу». Складова частина цієї злочинної діяльності - торгівля жінками. Під відпочинково - туристичними вивісками стали ховатися представники кримінальної сфери, що займаються постачанням дешевої робочої сили у будинки розпусти та інші нелегальні кубла [4;62].

Ще одна кримінальна схема - це створення так званих «туристичних клубів». Як правило, клієнтами клубу стають люди з високим рівнем достатку та потрапляють туди через знайомих. Членам клубу пропонують скласти договір на рік, згідно з яким туристична фірма зобов'язується обслуговувати родину в межах членського внеску. Отже клієнти одноразово платять немале суму, щоб потім відпочивати круглий рік, коли забажається. Ще один нюанс - за те, що ви приведете до клубу своїх знайомих, вам надається бонус. Таким

чином будується піраміда, перші члени якої, може й встигнуть відпочити один раз, але коли кількість клієнтів зростає разом з сумою внесків, фірма зникає.

Туристичне страхування – також широке коло дії для злочинців. Кількість виданих туристам полісів зросла у півтора-два рази в порівнянні з минулим роком, кажуть у страхових компаніях. Але наявність поліса не завжди гарантує безоплатне лікування за кордоном. Туристи все частіше стикаються з випадками шахрайства як з боку працівників готелів, так й місцевих лікарів. Лікар, який працює в готелі, розповідає туристу, що його поліс не діє та відправляє до лікаря (за попередньою домовленістю), який лікує за готівку. Суми оплати за послуги можуть бути дуже великі і нема гарантії, що страхова компанія погодиться їх повернути. Також зустрічаються випадки, коли виявляється, що страхової компанії, яка видала страховий поліс, не існує. Тому варто зателефонувати за вказаним у полісі номером ще до поїздки і переконатися у тому, що він дійсний.

Таким чином, базуючись на вищевикладеному матеріалі, можна зробити висновок, що існує безліч різноманітних способів прояву злочинності в сфері туристичного бізнесу як в сфері надання туристичних послуг, так і по відношенню до туристів.

Література:

1. Писаревский Е.Л. Преступность в сфере туризма (криминологическая характеристика и меры предупреждения)// Российский следователь. - М.: Изд.группа «Юрист», 2011.- № 6.- С.27-31.
2. М.Сеньків. Шахраї під виглядом туроператорів:[Електронний ресурс].- Режим доступу: http://mia.if.ukrnet/versii/192003/versii_fakty
3. О.Арбузов. Депутати пропонують нові схеми обману туристів:[Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://ua.proua.com/accent/2007/04/20>
4. Політова А.С. Боротьба з сексуальною експлуатацією жінок у світі та в Україні// Вісник Луганської академії внутрішніх справ МВС ім. 10-річчя незалежності України. Нове кримінальне і кримінально-процесуальне законодавство та завдання юридичної підготовки кадрів ОВС України. Спеціальний випуск: У 2 ч. – Луганськ: РВВ ЛАВС, 2002. – Ч.1. – С.62-67.
5. Закон України «Про туризм»: за станом на 09.02.2012 // ВВР, 2012.- № 40.-ст.477: [Електронний ресурс] -Режим доступу:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80>